

POSTANOWIENIE

Dnia 12 lipca 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Józef Iwulski

w sprawie z odwołania Z.M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych [...] Oddziałowi w Warszawie
o rentę z tytułu niezdolności do pracy,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 12 lipca 2023 r.,
skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z dnia 6 grudnia 2021 r., sygn. akt III AUa 130/21,

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

2. przyznaje adwokatce M.B. od Skarbu Państwa (Sąd Apelacyjny w Warszawie) tytułem kosztów pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu w postępowaniu kasacyjnym kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł powiększoną o obowiązującą stawkę podatku od towarów i usług.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 grudnia 2021 r., III AUa 130/21, Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił apelację wnioskodawcy Z.M. od wyroku z dnia 5 listopada 2020 r., XIV U 1045/18, którym Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji z dnia 15 lutego 2018 r. Zakładu Ubezpieczeń

Spółecznych Oddziału w Kielcach, odmawiającej wnioskodawcy prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

W skardze kasacyjnej od powyższego wyroku wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1. art. 378 § 1 w związku z art. 384 k.p.c.; 2. art. 57 § 3 k.p.a. w związku z art. 180 § 1 k.p.a.

Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący uzasadnił oczywistą zasadnością skargi kasacyjnej, która wynika zarówno z naruszenia zakazu *reformationis in peius*, jak również z wadliwego obliczenia końcowego dnia osiemnastomiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez przyjęcie, że zakończył bieg w dniu 21 lipca 2013 r., podczas gdy - zdaniem wnioskodawcy - upływał on dopiero w dniu 22 lipca 2013 r., a więc po dacie określonej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jako początkowa data powstania u odwołującego się niezdolności do pracy.

Mając powyższe na uwadze skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia oraz poprzedzającego go wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie (w przypadku stwierdzenia podstaw) i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu Sądowi w innym składzie; przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz o zasądzenie kosztów nieodpłatnej pomocy prawnej z urzędu, które nie zostały pokryte w całości ani w części.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego celem jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także usunięcie z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych. Nie stanowi ona ogólnie dostępnego środka zaskarżenia orzeczeń, który umożliwiałby rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

W związku z tym konieczna jest selekcja skarg, czemu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy

dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej, badając czy zachodzą przesłanki przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. Na tym etapie nie dochodzi do merytorycznej oceny skargi kasacyjnej.

Skarżąca powołuje się na występowanie w skardze kasacyjnej przesłanki występującej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

W orzecznictwie Sadu Najwyższego uznaje się, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego: z 8 marca 2002 r., I PKN 34/01, OSNP 2004 nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004 nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07).

Skarżący nie zdołał wykazać rozumianej w powyższy sposób oczywistej zasadności skargi kasacyjnej, która w jego ocenie polega przede wszystkim na naruszeniu przez Sądy zakazu *reformationis in peius*.

Oceny skarżącego nie sposób podzielić. Wspomniany powyżej zakaz wynika z art. 384 k.p.c., zgodnie z którym sąd nie może uchylić lub zmienić wyroku na niekorzyść strony wnoszącej apelację, chyba że strona przeciwna również wniosła apelację. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że zakaz *reformationis in peius* nie obowiązuje przy rozpoznawaniu odwołania od decyzji organu rentowego, bowiem odwołanie to pełni rolę pozwu i nie można go utożsamiać ze środkiem zaskarżenia, przy rozpoznawaniu którego sąd jest obowiązany stosować powyższą zasadę, tak jak ma to miejsce w przypadku apelacji (art. 384 k.p.c.) czy skargi kasacyjnej (art. 384 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.) (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 grudnia 2009 r., I UK 189/09, OSNP 2011 nr 13-14, poz. 187).

Podobna reguła stosowana jest także w przypadku postępowania przez organami orzecznictwa lekarskiego. W doktrynie podnosi się, że pomimo posiłkowego stosowania przepisów k.p.a. przez organ rentowy, w postępowaniu przed wskazanymi organami nie zaistnieje możliwość stosowania instytucji zakazu

reformationis in peius, bowiem instytucja ta odnosi się do odwołania wnoszonego od decyzji administracyjnej wydawanej przez organ administracji publicznej, a nie do sprzeciwu wnoszonego od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS do komisji lekarskiej ZUS (zob. P. Bisikiewicz: Problematyka stosowania zakazu *reformationis in peius* w postępowaniu przed organami orzecznictwa lekarskiego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, PiZS 2021 nr 7, s. 33).

Z tych względów oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na zarzucie oczywistego naruszenia art. 384 k.p.c. nie może zostać zaakceptowane.

Istnienia oczywistej zasadności skargi kasacyjnej nie uzasadnia także powołanie się przez skarżącego na wadliwe obliczenie końca osiemnastomiesięcznego terminu, o którym mowa w art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, który w jego ocenie powinien przypadać na datę 22 lipca 2013 r.

Z ustaleń Sądów orzekających w rozpoznawanej sprawie wynika, że wnioskodawca podlegał ubezpieczeniu do dnia 22 stycznia 2012 r., zaś jego niezdolność do pracy powstała w marcu 2015 r. Niezależnie więc od tego, czy końcową datą upływu osiemnastomiesięcznego okresu, o którym mowa w art. 57 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych byłby dzień 21, czy 22 lipca 2013 r. to i tak rzeczona niezdolność do pracy przypadałaby długo po upływie, wymaganego treścią tego przepisu, terminu do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Z podanych wyżej względów Sąd Najwyższy w oparciu o art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji, przyznając od Skarbu Państwa koszty nieopłaconej pomocy prawnej.

(I.T.)

[ms]

